

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Bekir BOZDAĞ** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Muazzez ORHAN IŞIK

Van Milletvekili

Türkiye cezaevlerinde, kapasite aşırı doluluk oranları, uzun süren yargılama süreçleri ve haksız tutuklamalar nedeniyle adaletsiz birçok uygulama yaşanmaktadır. Cezaevlerinde tutulan yüzbinlerce kişinin yaşam koşulları insan onuruna aykırı bir şekilde ulusal ve uluslar arası mevzuatın ihlaline neden olmaktadır. Türkiye'nin bir hukuk devleti olduğu ve kanuna aykırı işlemlerin olmayacağı'nın görülmesi gereken yerlerden biri de yargılama süreçleri ve devamında infaz alanları olan cezaevleridir. Hakkında herhangi bir hüküm verilmemiş onbinlerce tutuklu çok fazla uzun sürelerle tutuklu kalmakta, hasta tutukluların sağlık hakkı kapsamındaki talepleri tam olarak yerine getirilmemekte ve bu nedenle dönem dönem yaşam kayıpları yaşanmaktadır. 2017-2019 döneminde de 44 kişinin cezaevlerinde yaşamını yitirdiği kamuoyuna yansımıştır. Önceki yıllarda da bu ölümlerin sistematik bir şekilde devam ettiği bilinmektedir.

Alınmayan tedbirler ve verilmeyen sağlık hizmeti sonucu fiilen bir ölüm cezasına dönüşen bu durum ortaya çıkarmaktadır. Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği ve İnsan Hakları Derneği'nin verilerine göre halen ölüm riski altında yüzlerce tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. İnsan Hakları Derneği (İHD) Genel Merkezi'nin verilerine göre; mahpusların sağlık ve iletişim hakları ihlal edilmekte, çeşitli disiplin suçları ile tecrit ve izolasyona tabi tutulmaktadır. Özellikle sağlık hakkı ihlalleri hala devam etmektedir. İHD'nin hapishanelerdeki 'Ağır Hasta ve Hasta Mahpus Listesi 2020' verilerine göre, Türkiye hapishanelerinde halen 604'ü ağır 1.605 hasta mahpus bulunuyor. İHD'nin basına yansıyan ve avukat görüşmeleri ile tespit edilen verisine göre 2020 yılı başından Ekim 2021 tarihine kadar 89 hasta mahpus yaşamını yitirmiştir. Bu kişilerin 23'ü Covid-19 nedeniyle yaşamını yitirmişken, 6'sı ise ölüm sınırına geldiklerinde tahliye edilmiş ve çok kısa bir zaman içinde ise yaşamlarını yitirmişlerdir.

Son 6 ay içerisinde de Türkiye cezaevlerinde çeşitli nedenlerle ölümler gerçekleşmeye devam etmiştir. **Bangin Muhammed**, İskenderun T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, 12.11.2021'de Ağır hastalıkları ve tedavisinin gecikmesi nedeniyle yaşamını kaybetti. **Garibe Gezer** Kandıra F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, 09.12.2021'de şüpheli şekilde hayatını kaybetti. **Abdülrezzak Şuyur**: Şakran Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, 14.12.2021'de ağır hastalıkları nedeniyle yaşamını yitirdi. **Halil Güneş**: Diyarbakır 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, 15.12.2021'de ağır hastalıkları nedeniyle yaşamını yitirdi. **İlyas Demir**: Bolu T Tipi Ceza ve İnfaz Kurumu, 17.12.2021'de şüpheli şekilde yaşamını yitirdi. **Vedat Erkmen**: Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Ceza ve İnfaz Kurumu, 19.12.2021'de şüpheli şekilde yaşamını yitirdi. **Uğur Demirbay**: Silivri Açık Ceza İnfaz Kurumu, 28.12. 2021'de kalp krizi nedeniyle yaşamını yitirdi. 21 Ocak 2022 tarihinde Van Yüksek Güvenlikli Cezaevi'nde tek kişilik hücrede tutulan 70 yaşındaki **Ramazan Turan**, hayatını kaybetti. Şubat ayı içerisinde; **Mehmet Hanefi Bilgin** (58), **Turgay Deniz** (39), **İsa Yaşar** (57), **Nusret Muğla** (84) **Yusuf Bekmezci** (82), **Emrah Çalışır** (30), **Sezer Alan**, Mart Ayı içerisinde **Şervan Can Güder** (20), **Sinan Kaya** (28) **Abdullah Boran** (80), Nisan ayı içerisinde **Mehmet Sevinç** (63) **Ferhan Yılmaz**, Mayıs ayında **Abdullah Ece** ve **Sıddık UĞUR**, Haziran ayında **Kadir Karademir** isimli mahpuslar cezaevinde şüpheli bir şekilde yaşamını yitirmiştir. Öte yandan cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülere karşı işken ve kötü muamele iddiaları gittikçe artan oranda kamuoyuna yansımaktadır.

Giresun Lespiye cezaevinde tutulan, engelli ve nörolojik hastalıkları bulunan Şeyhmus Koç ve Ramazan Eroğlu'nun aileleri ve avukatlarının kamuoyuna yansıyan ifadelerine göre; Koç ve Eroğlu dahil birçok mahkuma yönelik işkence ve kötü muamelenin sistematik bir şekilde devam ettiği, neredeyse hergün odalarına baskın düzenlendiği, aramaların yapıldığı, bu kapsamda "ağız içi arama dahil" kişisel/bedensel dokunulmazlığın ihlal edildiği iddia edilmektedir.

Bu bağlamda:

- 1) Giresun Lespiye Cezaevinde Engelli ve Hasta mahkum Şeyhmus KOÇ ve Ramazan Eroğlu dahil mahkumlara işkence ve kötü muamele iddiaları hakkında bakanlığınızın başlattığı bir soruşturma mevcut mudur?
- 2) Şeyhmus KOÇ ve Ramazan Eroğlu'nun sağlık ve yaşam haklarını risk altında olmasına karşı bakanlığınızın aldığı tedbirler nelerdir?
- 3) 2016-2022 yılları arasında Türkiye cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülere yönelik işkence ve kötü muamele nedeniyle hakkında soruşturma açılan kamu görevlisi sayısı kaçtır? Görevden uzaklaştırılan kamu görevlisi sayısı kaçtır? Memuriyetten men edilen kamu görevlisi kaçtır?
- 4) 2020 yılından bu yana cezaevlerinde yaşamını yitiren 113 kişinin ölümü hakkında başlattığınız bir soruşturma mevcut mudur?